

۲۰۱۳/۱۲/۰۵

رسول پويان

تصوير عيني از شهر كابل

(ساليان ۱۳۸۴، ۸۵ و ۸۷)

بخش چهارم

ليسه‌های قديمی كابل

افغانستان اگرچه تاريخ و مدنيت ريشه دار و پرمایه دارد و با تمدن‌های بزرگ شرق در داد و گرفت بوده است؛ ليكن تعليم و تربيه عصری در افغانستان عمر زيادی ندارد. نخستين مکتب ابتدایی جديد به زمان حبيب الله خان در سال ۱۲۸۲ شمسی در شهر كابل تاسيس شد. معلم اوليه هندوستانی بودند.

در سال ۱۳۰۱ شمسی مکتب امانی در شهر كابل پايگذاری گرديد که سپس نامش به ليهه استقلال تغيير کرد. ليهه استقلال به کمک مالی و فرهنگي دولت فرانسه اتکاء داشت. گویند که به سال ۱۹۷۴ ميلادی ۲۳۸۳ متعلم مشغول فراگيري درس و تعليم و ۳۱ تن معلم فرانسوی سرگرم تدریس بودند. مدت اين ليهه تعطيل بود. بعد از سقوط طالبان به کمک دولت فرانسه دوباره بازسازی شد و حالا فعال می‌باشد.

در سال ۱۳۰۲ شمسی ليهه امانی به همکاری مالی و فرهنگي کشور آلمان بنيانگذاری شد. معلم آلمانی در اين مکتب تدریس می‌کردند. در دوران جنگ مدتی اين ليهه تعطيل بود. بعد از سقوط طالبان اين ليهه دوباره به کمک

ساختمان ليهه استقلال

د پانو شميره: له ۱ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې دليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خير و لولئ

از کابل پاک و منظم پیشین خبری نیست

به یاد دارم که در دورهٔ جمهوریت داوودخان محیط زیست در کابل این قدر آلوده و نفس‌گیر نبود. آدم از قدم زدن در کوچه و بازار آن لذت می‌برد. فضا و ساحات آن برای نفوس آن وقت کفایت می‌کرد. باشندگان کابل دارای فرهنگ محلی خاص خود بودند که در طول سدهٔ جاری شکل و شیرازه گرفته بود. هر چیز در همان طرز محلی و بومی برایش جایی داشت و دیده می‌شد تا هویت فرهنگی ماندگار تری به باشندگان این شهر تاریخی بدهد؛ اما دیو جنگ

همه را دم کشید و از آن نظم تازه پا گرفتهٔ ابتدایی، بحرانی وحشتناک و هرج و مرجی دلگیر ساخته شد که آلودگی محیط زیست و کثافات موجود در سطح شهر یکی از آن جمله است.

شایان گفتن است که تعداد زیادی از همشهریان سابق کابل در جریان جنگ‌ها به کشورهای خارج مهاجر شدند. تعداد کمی کابلیان قدیمی در بین باشندگان جدید گم شده اند. فرهنگ رعایت نظافت و پاکیزگی از بین نفوس درهم و برهم کابل و جمعیت مختلط آن رخت بر بسته است. دریای کابل، اطراف پارک‌ها و جوی‌های سطح شهر به کاغذ دانی و محل تخلیهٔ زباله تبدیل شده است.

در زمان پیش از جنگ، اگرچه تعداد عراده جات کم بود؛ اما ترافیک ابتدایی آن نظمی داشت و رفت و آمد در سطح شهر این طور دست و پاچه گیر و پردردسر نبود. تعداد موترهای لینی گرچه کم بود؛ لیکن نظم بهتری داشت. پیش از کودتای هفتم ثور ۱۳۵۷ شمسی تعدادی سرویسهای برقی نیز در سطح شهر به کار افتاده بود که بعد به گورستان تأریخ پیوست. موترهای شیشه دودی مافیایی و موترهای گران قیمت صاحبان پول‌های بادآورده، (مانند امروز)، پیاده روهای مسکین و اهالی فقیر شهر را آزار نمی‌داد و این همه راهبندان و موانع امنیتی در سطح شهر اصلاً وجود نداشت.

ساختمان‌های جدید

به یاد دارم که در دورهٔ داوود خان فروشگاه بزرگ افغان ساختمان عصری کابل بود. در طبقهٔ بالای آن یک رستوران پاک موقعیت داشت. زنان و مردان به طور آزاد و به دون ترس از شلاق طالب و خشونت افراطیون در صحن امن فروشگاه کالاهای مورد پسند خود را خریداری می‌کردند. حالا در شهرنو کابل ساختمان‌های مدرن بیشتری ساخته شده است؛ مثل فروشگاه، هتل، تالار و غیره. در فروشگاه جدید سیتی سنتر واقع در شهر نو از هزینهٔ برقی

د پانو شمیره: له ۲ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپیکنی د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

استفاده می‌شود. با وجود ورود تکنولوژی، پدیده‌های عصری و ایجاد ساختمان‌ها و فروشگاه‌های مدرن ترس از انتحاری و بم‌های کور افراطیون سنگدل و بی‌رحم مردم را می‌آزارد.

ساختمان جدیدی در شهر نو

راه زینه برقی در سیتی سنتر

راه زیرگذر (پل زیرزمینی)

از پل هوایی نوساز جلو وزارت معارف که بگذریم به راه زیر زمینی پارک رک می‌رسیم. این راه زیرگذر در منطقه مزدحم شهرکابل (که با کوت فرشی‌های ده‌افغانان و کوچه مندوی فاصله کمی دارد)، کمک خوبی برای باشندگان کابل است. در مسیر کوتاه این راه تعدادی دکان هم وجود دارد. راه‌های زیرزمینی و پل‌های هوایی در کابل عبور و مرور مردم را آسان و جاده‌ها را برای وسایط نقلیه خلوت می‌سازد. از تراکم و تصادفات ترافیکی نیز می‌کاهد.

راه زیرگذر

د پانو شمیره: له ۳ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

از پارک شهرنو تا تپه کلوله پشته

با نگاهی کوتاه، شاید بتوان گفت که پارک شهرنو سنبلی از عهد ظاهرشاه و تپه کلوله پشته یادگاری پیش از آن است. این دو مکان حالا در لابلای گرد و غبار سینه سوز کابل امروزی پاک گم شده اند. نسل جدید پس از جنگ از پیشینه کابل آگاهی چندانی ندارد و علاقه چندانی هم به تاریخ نشان نمی‌دهد؛ اما نسل پیش از جنگ که از کابل خاطراتی دارد، روزگار ساده و صمیمی پیشین را هرگز فراموش کرده نمی‌تواند.

من هم به رسم دوران محصلی گاه گاهی در صحن خاک‌آلود و پرگرد و غبار پارک شهرنو قدم می‌زدم؛ اما از آن هوای پاک، سرسبزی گذشته و مردم فرهنگی و خوش لباس کابلی دیگر خبری نبود. منتوها، چپس‌ها و بلانی‌های شهرنو مثل این که عوض شده اند؛ کیفیت و مزه، مرغی شده و از بام آن پریده است. پیرامون این گردشگاه را آشغال پر کرده و در هر گوشه و کنار آن معتادی به یاد «گرد پودری» زار و بی‌قرار افتاده است. جوانان از بی‌جایی صحن پارک را استیدیوی ورزشی جور کرده اند. به راستی هیچ جای مناسبی برای نشستن و آرامش شهردان خسته و ناآرام و مسافران دور از دیار، نمانده است.

کمکی بالاتر از چهارراه یعقوب خان این منظره جالب دیده شود. ساختمان روی تپه آم را به یاد کابل قدیم می‌اندازد و داستان جنگ‌های مردم کابل با انگل‌ها را به یاد می‌آورد و داستان‌هایی از جنگ‌های داخلی برای آیندگان نقل می‌کند. این تپه موقعیت خوب نظامی داشته است.

تپه کلوله پشته

پارک شهرنو سال ۲۰۰۵ میلادی

پایان

د پانو شمیره: له ۴ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني دلکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ